

Poljoprivredna stručna služba Šabac

Kontakt telefoni: 015/ 344-606, 301-820

B I L T E N

*SETVA STRNIH ŽITA I AKTUELNI RADOVI U
POLJOPRIVREDI U PREDSTOJEĆEM PERIODU*

*PLODNOST ZEMLJIŠTA I SADRŽAJ OPASNIH I
ŠTETNIH MATERIJIA*

*PRAVILA DOBRE POLJOPRIVREDNE PRAKSE NA
FARMAMA U SRBIJI*

Autori:

Dipl.ing. Svetlana Zlatarić

Dipl. ing.Gordana Rehak

Dipl.ing.Marina Gačić

Š a b a c, oktobra 2009.god.

I TEMA

SETVA STRNIH ŽITA I AKTUELNI RADOVI U POLJOPRIVREDI U PREDSTOJEĆEM PERIODU

Pošto je berba kukuruza privedena kraju, poljoprivredni proizvođači treba da počnu pripremu svojih parcela za setvu strnih žita. Kao prvo, pre svih radova neophodno je uraditi agrohemijisku analizu zemljišta. Upustvo za uzimanje uzoraka dobiće u PSS (bivšem zavodu). Na osnovu te analize dobiće preporuku o količini i vrsti đubriva kao i vremenu unošenja.

Pre setve odabrati deklarirano seme, time obezbeđujemo u startu kvalitetnu setvu i veći prinos koji će naravno dalje zavisiti od više činilaca.

PREPORUKA SORTIMENTA

	JEČAM	PŠENICA	TRITIKAL
1	NS-525	NS-40 s	ORAO
2	NS-565	EVROPA	JUTRO
3	NS-737	DAMA	ODISEJ
4	NS-NONIUS	RAPSODIJA	OGANJ
5	NS- JAVOR	RENASANSA	KG-TRIJUMF
6	KG-GRAND	POBEDA	KG-FAVORIT
7	KG-REKORD	DRAGANA	

Od ostalih radova na poljima obaviti osnovnu obradu uz osnovno đubrenje, kao i zaoravanje stajnjaka u količini od 20 – 30 t/ha za jare useve. Na parcelama gde se vrši zaoravanje žetvenih ostataka pre osnovne obrade zaorati oko 40-50 kg/ha čistog azota.

Pošto su vremenski uslovi bili povoljni, na lucerištima je neophodno obaviti kosidbu kako u zimu ne bi ušla prevelika. Takođe je neophodno obići njive i pogledati da li ima aktivnih rupa od poljskih miševa, pošto je primećeno da ih ima pa je neophodna zaštita u tom smislu.

NAJBITNIJE OSOBINE POJEDINIH SORATA

JEČMOVI

NS – 525 (ozimi dvoredi)

- Srednje rana sorta
- Odlična otpornost na poleganje
- Visok potencijal za prinos
- Sadržaj proteina 10-11,5%
- Hektolitar 74 kg.

NS – 565 (ozimi dvoredi)

- Srednje rana sorta
- Visoka tolerantnost na sušu
- Dobar kvalitet ostvaruje na zemljištima umerene plodnosti i nižeg sadržaja humusa
- Sadržaj proteina oko 11%
- Hektolitar 77 kg.

NS – NONIUS (ozimi šestoredi)

- Srednje rana sorta
- Dobra otpornost na poleganje
- Odlična otpornost na bolesti
- Sadržaj proteina 13%
- Hektolitar 78 kg.

KG – GRAND (šestoredi)

- Srednje rana sorta
- Dobra otpornost na pepelnicu
- Dobra otpornost na lisnu rđu
- Sadržaj proteina 15,4
- Hektolitar 66 kg

P Š E N I C E

NS – 40 S

- Dobra otpornost na zimu
- Odlična otpornost na poleganje
- Otporna na pepelnicu i lisnu rđu
- Sadržaj proteina oko 13%
- Ogroman potencijal za prinos
- Hektolitar do 82 kg.

RAPSODIJA

- Srednje rana sorta
- Otporna na poleganje
- Otporna na pepelnicu
- Sadržaj proteina oko 13%
- Hektolitar do 86 kg.

RENEANSANSA

- Srednje rana sorta
- Otporna na poleganje
- Sadržaj proteina 13,5
- Hektolitar do 86 kg.

DRAGANA

- Srednje rana sorta
- Dobro otporna na pepelnicu
- Dobro otporna na poleganje
- Skromnih zahteva za mineralnim hranivima
- Sadržaj proteina 12-14%
- Hektolitar do 87 kg.

TRITIKALE

ODISEJ

- Ozimi tritikale
- Rana sorta
- Odlična otpornost na bolesti
- Sadržaj proteina 12-14%
- Hektolitar 79 kg.

OGANJ

- Novopriznata sorta u ispitivanju u ogledima
- Otporna na bolesti
- Otporna na poleganje.

Autor:
Dipl. ing. Svetlana Zlatarić

II T E M A

PLODNOST ZEMLJIŠTA I SADRŽAJ OPASNIH I ŠTETNIH MATERIJA

Zemljište je prirodni resurs, posebno značajan kao supstrat za gajenje biljaka. Razvoj poljoprivrede i šumarstva bio je direktno povezan sa očuvanjem i povećanjem plodnosti zemljišta, naročito njegovog hranidbenog potencijala, sa osnovnim ciljem da se dobiju visoki prinosi. Pojavom industrijalizacije povećava se emisija kiselih oksida, teških metala i drugih štetnih elemenata i njihova akumulacija u svim delovima ekosistema. Takođe, intenzivna, nekontrolisana hemizacija dovodi do pogoršanja produktivnosti zemljišta, a cilj je dobijanje kvalitetne hrane, pa stoga i saniranje štetnih posledica na komponente životne sredine.

Da bi lakše mogli napraviti pravilan i tačan osvrt na plodnost zemljišta i sadržaj opasnih i štetnih materija u zemljištu, potrebno je dobro poznavati bonitet zemljišta i pedološki pokrivač, odnosno znati „kvalitet“ zemljišta na pojedinim lokalitetima.

Zbog heterogenosti pedološkog pokrivača Srbije, bonitetne klase su podeljene na osam **bonitetnih klasa**, koje predstavljaju stepen pogodnosti produktivnih zemljišta za korišćenje u poljoprivredi, odnosno uzgoju šuma. Prema činiocima koji obrazuju zemljište i uticaju vlaženja, ista se mogu podeliti na:

1. Autogena zemljišta – vlaženje atmosferskom vodom bez zadržavanja u profilu.
2. Hidrogena zemljišta – povremeno ili trajno zasićenje svih pora zemljišta vodom koja nije zaslanjena.
3. Halogena zemljišta – dopunsko vlaženje podzemnim slanim ili alkalizovanim vodama.
4. Subakvalna zemljišta – nastaju u podvodnim uslovima plićih jezera, bara, i morskih priobalja.

Uzimajući u obzir obrazovanje pedološkog pokrivača i klasa zemljišta, dolazimo do zaključka o kvalitetu istog. S toga možemo reći da prve četiri bonitetne klase predstavljaju bolja zemljišta, manje ili više pogodna za obradu. U ove klase se ubrajaju zemljišta do 500 m nadmorske visine sa manjim nagibima od 30%. Tu spadaju pretežno duboka zemljišta sa povoljnim agroekološkim osobinama i slabijim sezonskim prevlaživanjem.

Prema stepenu ograničenja za iskorišćavanje u intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji, zemljišta pogodna za obradu, podeljena su u četiri klase. Kod prve, ograničenja nema ili su neznatna, dok se kod četvrte mora primenjivati zaštitni plodored ili tehničke mere zaštite od erozije ili povremeno sprečavanje uticaja podzemnih ili površinskih voda. Četvrta klasa se može i uslovno smatrati pogodnom za obradu, posebno zbog primene tehničkih mera, pa, čak, i neprekidnih zaštitnih plodoreda. S toga, svako ko se bavi poljoprivrednom proizvodnjom, želi da zna koliko može da iskoristi svoje zemljište da bi dobio najbolji kvalitet i visok prinos.

Zato, **plodnost zemljišta predstavlja** sposobnost da zadovoljava potrebe biljaka za hranljivim elementima, vodom, dovoljnom količinom vazduha, toplotom i povoljnim fizičko - hemijskim osobinama za normalan rast i razvoj biljaka.

Najvažniji parametri koji određuju plodnost zemljišta su uslovljeni klimatskim prilikama, agrofizičkim svojstvima zemljišta, njihovim mehaničkim, mineraloškim i

hemijskim sastavom, potencijalnom rezervom hranljivih elemenata i rezervom humusa, intenzitetom mikrobioloških procesa itd.

Karakterišući *toplotne uslove zemljišta*, koristimo tri parametra: **sumu temperatura** višu od 10°C na dubini 0-20 cm, **dužinu vegetacionog perioda na istoj dubini i dubinu i vremensko trajanje zamrznutosti zemljišta**.

Optimalni nivo *vodno - vazdušnog režima* je kombinacija optimalne vlažnosti (oko 60% od retencionog kapaciteta) i prisustvo neophodne količine kiseonika u sastavu zemljišnog vazduha (12-15%).

Fizičko-hemijski režim se formira u zavisnosti od reakcije zemljišta, sastava i količine razmenljivih baza i bufernih svojstava zemljišta. Ovi parametri su definisani za razne grupe biljaka.

Biohemijski režim zemljišta je uslovljen aktivnošću različitih grupa mikroorganizama, koji pospešuju procese humifikacije i mineralizacije organske materije i mobilizaciju hranljivih elemenata u pristupačnoj formi za biljke.

Hranljivi režim zemljišta za razvoj biljaka se formira u zavisnosti od ukupnog sadržaja svih neophodnih hranljivih elemenata i količina njihovih pristupačnih formi. Važni biogeni elementi su podeljeni na makro i mikroelemente na osnovu količine neophodne za rast biljaka. **Makroelementi su: N, P, K, Ca, Mg, i S, a mikroelementi Fe, Mn, Cu, Zn, B, Mo i Co.**

Pristupačnost mineralnih materija je uslovljena hemijskim i fizičkim svojstvima zemljišta. Pristupačnost organskih izvora azota zavisi od mineralizacije azota u neorganske amonijačne i nitratne forme. Ove reakcije se kontrolišu hemijskim, fizičkim i biološkim karakteristikama zemljišta. Na rastvorljivost većine hranljivih elemenata utiče pH zemljišta i sadržaj organske materije.

Organska materija zemljišta je suma svih prirodnih i termalno promenjenih, biološki stvorenih organskih materija prisutnih u zemljištu ili na površini zemljišta, nezavisno od njihovog porekla, stanja, ili stepena razloženosti.

Žive komponente čine: fitomasa, mikrobna biomasa, biomasa faune.

Nežive komponente su: organski fragmenti sa prepoznatljivom strukturom tkiva, bilo kog porekla, a obično dominiraju materijali biljnog porekla (listinac, makroorganska materija i rastvorena organska materija, odnosno vodo-rastvorljiva organska jedinjenja u zemljišnom rastvoru).

Humus je najbitniji deo organske materije zemljišta koja predstavlja neživu, amorfnu, koloidnu materiju u zemljištu nastalu mikrobnim razlaganjem biljnih i životinjskih ostataka koja je najrezistentnija frakcija organske materije u zemljištu. **Humus je braon do crne boje, sastoji se od 60% ugljenika, 6% azota i male količine fosfora i sumpora. Organska materija** u najvećoj meri određuje plodnost zemljišta i njeno prisustvo je osnova za razlikovanje zemljišta od geološkog supstrata.

Količina organskog ugljenika u konkretnom zemljištu je funkcija balansa između brzine odlaganja biljnih ostataka u, ili na zemljište, i brzine mineralizacije ugljenika iz biljnih ostataka posredstvom zemljišne faune i mikroflore.

- O biološkoj ulozi organske materije mora se napomenuti da ona služi kao rezervoar metabolitičke energije za biološke procese, zatim kao izvor makroelemenata (mineralizacija organske materije može značajno uticati na

količinu pristupačnih makroelemenata), kao stabilizator ekosistema, inhibitor i stimulator enzima, rasta biljaka i mikroorganizama.

- Organska materija utiče i na fizičke osobine zemljišta - na stabilnost strukture zemljišta i retenciju vode.
- O hemijskoj ulozi organske materije treba reći da poboljšava karbonsko-razmenljivu sposobnost, reguliše bufernu sposobnost i pH efekte, povećava pristupačnost fosfora, formira stabilne komplekse sa metalima.

Kako su svi ovi pokazatelji plodnosti zemljišta veoma bitni za poljoprivrednu proizvodnju, mora se obratiti velika pažnja očuvanju prirodno obrazovanih resursa.

Najveći značaj treba usmeriti na očuvanje plodnosti i mere popravke. Obzirom na karakteristike plodnosti, zemljišta se mogu podeliti na dve grupe.

Prvu grupu čine zemljišta koja zadovoljavaju svojim osobinama, kod kojih je neophodno očuvati proizvodnu sposobnost, dok **drugu grupu** zemljišta čine ona koja su nepovoljnih fizičko-hemijskih osobina, koja zahtevaju mere popravke. Najvažnije hemijske karakteristike zemljišta koje opisuju njegovu plodnost su biljkama dostupna hraniva (N,P,K), reakcija zemljišta, sadržaj CaCO₃ i humusa. Privođenje zemljišta kulturi, uslovljava promene tako da je neophodna intervencija radi očuvanja plodnosti. Kulturne biljke kao visokoproduktivne imaju velike zahteve za hranljivim elementima, pri čemu se njihova glavna biomasa dislocira sa zemljišta na kome se gaje, uslovljavajući manjak tih materija. Prema tome, **očuvanje plodnosti svodi se na vraćanje iznesenog, odnosno zadovoljenje biljaka određenim elementima u skladu sa njihovim potrebama, radi očuvanja rezervi koje su zatečene pre njihovog gajenja.**

Mere popravke, mogle bi da se svedu na one osnovne, u smislu stvaranja humusa, održavanja nivoa pH vrednosti (merom kalcifikacije kao i drugih vrsta mera) i vraćanjem potrebnih količina lako pristupačnih elemenata potrebnih za gajene biljke (N,P,K).

Štetni i opasni elementi u zemljištu - izvori zagađenja

U prirodi nije sve tako lako održati bez narušavanja prirodne ravnoteže, a u najgorem smislu, čovek svesno ili nesvesno zagađuje prirodne resurse. Zagađenje prirode ili bolje rečeno zemljišta na kome je čovek spreman da se bavi uzgojem kulturnih biljaka, se obično dešava nemarom, nepažnjom ili neznanjem. Poslednjih godina se sve veća pažnja poklanja ispitivanju zagađenja, njegovim izvorima, praćenjem stanja zagađenja, a kao najvažniji faktor otklanjanje ili bar usporavanje tih procesa zagađenja. Prema višegodišnjem praćenju uzročnika zagađenja, najviše se pominju kao najštetnija, teški metali (kako u vazduhu, tako i u zemljištu), zagađivači podzemnih voda kao posledica ispiranja nutrijenata koji su sastavni deo mineralnih i organskih đubriva, kao i drugi mnogobrojni zagađivači koje ćemo pomenuti.

Glavni izvori teških metala u zemljištu, kao zagađivača su matični supstrat na kome je zemljište obrazovano i antropogeni materijal. Matični supstrat je prirodni izvor teških metala na koje čovek ne može bitno da utiče.

Intenzivan razvoj nauke i tehnike poslednjih decenija, kao i ubrzana industrijalizacija i urbanizacija gradova, hemizacija i intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, postaju glavni antropogeni izvori zagađenja i oštećenja zemljišta.

Antropogeni zagađivači su: sagorevanje fosilnih goriva, sagorevanje goriva iz automobila, metalurška industrija u postupku produkcije i prerade, odlaganja i reciklaže

metala koja vrši emisiju teških metala (emisija i transport metalnih čestica kroz vazduh, a zatim deponovanje na površinu vegetacije i zemljišta, u slučaju poplava izliva se tečni otpad, formiranje deponija metalnog otpada), urbanizacija gradova, odlaganje gradskog smeća, gradske i otpadne vode, zagađenje zemljišta pesticidima i mineralnim đubrivima (danas su još u primeni soli bakra, kao i neorgansko - organski fungicidi na bazi kalaja, žive, mangana i cinka). Osim svega ovog nabrojanog, među teškim metalima nalaze se i mikronutrijenti, odnosno mikroelementi koji su neophodni za rast biljaka i nalaze se kao konstituenti različitih enzima (Fe, Mn, Zn, Co, Cu, Mo...Ni), dok ostali predstavljaju potencijalne ćelijske toksine.

Mikroelementi se mogu javiti kao deficit u biljkama ili kao suvišak, što dovodi do toksičnosti koja se direktno odražava na čoveka, obzirom da biljke predstavljaju posrednika, preko koga se elementi iz zemljišta, a delimično i iz vode i vazduha prenose do ljudskog organizma putem hrane. Brojni su negativni efekti koji se mogu nabrojati počevši od direktne akutne smrti organizma, do remećenja metaboličkih funkcija, delovanja na rast i razviće, reproduktivni potencijal, očekivanu dužinu života, a vrlo često dovode i do promena u polnoj i uzrasnoj strukturi populacije. Ako se ovome doda da su životinje deo lanca ishrane i kao takve utiču i na druge delove biocenoza, onda je sasvim jasno da se i indirektnom delovanju opasnih i štetnih materija mora posvetiti značajna pažnja.

Mikroorganizmi zemljišta

Mikroorganizmi pripadaju grupi živih organizama široko rasprostranjenih u prirodi. Njihova posebna uloga se ogleda u stalnom prisustvu u zemljištima, vodenim basenima, vazduhu, čovečijem telu, telu životinja i biljaka i u mnogim hranljivim proizvodima, što ističe njihovu posebnu ulogu u prirodi. Zemljište ima veliki broj značajnih funkcija u zaštiti okoline i biljnoj proizvodnji za ljudsku i životinjsku ishranu, što zavisi od kvaliteta i kvantiteta organske materije esencijalnog faktora za zemljišne mikroorganizme, njihov diverzitet, ishranu bilja, vodni kapacitet, stabilnost agregata i kontrolu erozije. Razlaganjem organske materije – humifikacija, dobija se humus kao posebna sintetička tvorevina, višestrukog značaja za rast gajenih biljaka.

Govoreći o mikroorganizmima, nikako ne smemo zaobići njihov značaj u stvaranju ANTIBIOTIKA, kao specifičnog oblika proizvoda životne aktivnosti organizama sa visokom fiziološkom aktivnošću u odnosu na određene grupe mikroorganizama (viruse, bakterije, gljive, alge, protozoe), koji selektivno zaustavljaju rast i potpuno sprečavaju njihov razvoj. Antibiotike odlikuju dva osnovna svojstva: prvo, da deluju u vrlo niskim koncentracijama, drugo, poseduju izraženo selektivno svojstvo na određene mikroorganizme. Antibiotici koji se primenjuju u zaštiti bilja moraju imati visoku aktivnost, selektivno dejstvo i sposobnost da prođu u biljke i da nisu fitotoksični. Oni ne samo da sprečavaju bolest, nego su sposobni da vrše neutralizaciju enzima i toksina izazivača bolesti i na taj način povećavaju otpornost biljaka na bolesti stimulišući njihov rast i doprinoseći povećanju prinosa. Mnogi antibiotici su našli široku primenu i u zaštiti bilja od fitopatogenih mikroorganizama; u borbi sa štetnim insektima i glodarima i kao biološke alternative hemijskim pesticidima-biopesticidi i mineralnim đubrivima. Značajna je i njihova uloga u prečišćavanju otpadnih voda, izdvajanje metala iz ruda, razgradnji ksenobiotika, nafte i njenih proizvoda.

Uticaj pesticida na mikroorganizme zemljišta

Pesticidi kao proizvodi prirodne delatnosti čoveka za zaštitu biljaka od korova i štetočina, dospevaju u zemljište na različite načine, čime predstavljaju potencijalne zagađivače životne sredine, zbog čega su ozbiljna opasnost po zdravlje ljudi, životinja i živi svet uopšte. Pošto je zemljište glavni „sakupljač“ pesticida, njihov glavni biološki absorbent i neutralizator, koji u zemljište dolazi na različite načine i u različitim količinama, njihova višegodišnja primena može da dovede do povećanja koncentracije toksičnih proizvoda, degradacije koji mogu izazvati neželjene efekte na aktivnost zemljišnih mikroorganizama. Proizvodi njihove degradacije iz zemljišta dospevaju u vodu, vazduh, biljke i životinje koje čovek koristi u ishrani. Pošto toksičnost koju pesticidi mogu izazvati, predstavlja vrlo složeno i komplikovano izučavanje zbog niza složenih procesa i pojava koje izazivaju, s toga posledice pesticida ne treba posmatrati samo na osnovu njihovog direktnog ugrožavanja zdravlja ljudi, već i preko izmene postojećih biocenoza, narušavanja osnovnih funkcija i bioloških zakonitosti ekosistema, pa i biosfere.

OVIM TEKSTOM SAM ŽELELA DA SVI VI KOJI SE BAVITE POLJOPRIVREDNOM DELATNOŠĆU, OZBILJNO RAZMISLITE, PROUČITE, SAZNATE I POSAVETUJETE SE O PRAVILNOM ODNOSU PREMA ZEMLJIŠTU, KULTURAMA KOJE UZGAJATE, POVRATNOM ODNOSU, KAO I ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE I CELOKUPNOG EKOSISTEMA!

Autor:
Dipl. ing. Gordana Rehak

III TEMA

PRAVILA DOBRE POLJOPRIVREDNE PRAKSE NA FARMAMA U SRBIJI

Pravila dobre poljoprivredne prakse su značajan dokument koji treba da objedini sve obaveze poljoprivrednih proizvođača vezane za zaštitu životne sredine i pruži objašnjenja i pravila šta, zašto i kako treba da rade na svojim gazdinstvima, delo je tima domaćih i stranih stručnjaka i polazna je osnova koja će se i dalje usavršavati i prilagođavati novim propisima, praktičnim iskustvima i naučnim saznanjima kako bi bio što bolje prihvaćen i efikasan u primeni. Namera je da ovaj dokument, nakon usvajanja od strane nadležnih, postane zvanični Kodeks dobre poljoprivredne prakse Srbije i koji će u zakonom propisanim slučajevima imati i obaveznu primenu na poljoprivrednim gazdinstvima.

Kodeksi dobre poljoprivredne prakse (DPP) čine minimum standarda za upravljanje farmom i oni uključuju:

- *zaštitu prirodnih resursa,*
- *upravljanje okolinom,*
- *bezbednost radne snage,*
- *zdravlje i dobrobit životinja,*
- *bezbednost hrane i hraniva i*
- *zdravstvenu zaštitu.*

Ti kodeksi objašnjavaju zašto i na koji način:

- profil poljoprivrede treba da bude izabran prema zemljištu i uslovima klime za specifičnu oblast. To je preduslov za ekonomski razvoj i umanjeње rizika po životnu sredinu;
- degradacija zemljišta treba da bude izbegnuta, a prethodno degradirano zemljište treba da bude postepeno oporavljeno;
- plodnost zemljišta treba da bude održavana ili poboljšana odabiranjem odgovarajuće metode gajenja i obrade;
- ispitivanje sastava zemljišta treba raditi bar jednom u pet godina da bi dobili pouzdan podatak o stanju, plodnosti i potrebama za njegovim poboljšanjem;
- visoki prinos proizvoda dobrog kvaliteta može se postići upotrebom organskih đubriva. Stajnjak treba da odgovara zahtevima useva za nutrijentima uz minimum zagađenja okoline;
- stope aplikacije treba da budu bazirane na potrebama biljaka i sadržaja hraniva u stajnjaku. Ukupan iznos azota primenjen na zemljištu ne sme prekoračiti 170 kg/ha;
- najbolja raspoloživa tehnika treba da bude upotrebljena za đubrenje i na taj način dobijamo maksimalnu efikasnost sa minimalnim negativnim uticajem na usev i okolinu;

- broj životinja i raspoloživo poljoprivredno zemljište na koje se nanosi stajnjak treba da bude u ravnoteži. Animalna jedinica se često upotrebljava kao jedan indeks koji opisuje (propisuje) broj životinja na određenoj površini;
- stajnjak treba često uklanjati iz staja;
- životinje, staje i skladišta za stajnjak treba da budu locirani tako da se minimizira njihov štetan uticaj na okolinu;
- efluenti koji štete vodi (osoka, tečnost iz silaže, itd.) ne smeju oticati iz stočarskih objekata, objekata za skladištenje farmskog stajnjaka, skladištenog hraniva ili drugih objekata na farmi;
- jasni podaci o kvantitetu, kvalitetu, tipu i periodu aplikacije đubriva i pesticida se moraju voditi za svaku pojedinačnu parcelu i čuvati nekoliko godina;
- zapremina skladišta za stajnjak za vreme kada rasturanje nije dozvoljeno treba da je šest meseci, ali se preporučuju rezervoari za period od osam meseci skladištenja;
- silažni efluenti za vreme pripreme i skladištenja silaže treba da budu sakupljeni u skladište;
- da se stoka mora držati u uslovima koji podržavaju njen život, zdravlje i dobrobit i mora imati obezbeđen pristup bezbednoj hrani dobrog kvaliteta i vodi za piće.

Koristi od primene dobre poljoprivredne prakse imaju:

- 1) mali, srednji i veliki proizvođači tako što postižu dodatnu vrednost njihovih proizvoda i bolji pristup tržištu,*
- 2) kupac, tako što stiče poverenje u sigurnost i kvalitet hrane,*
- 3) životna sredina, jer se na taj način minimizira štetan uticaj na okolinu,*
- 4) radnik, jer se osigurava odgovoran stav prema njegovom zdravlju i sigurnosti,*
- 5) privreda, jer se poboljšava produktivnost i konkurentnost proizvoda i ostvaruje se veći profit,*
- 6) čovečanstvo, jer će moći da uživa u boljem okruženju.*

Autor:
Dipl. ing. Marina Gačić